

PATVIRTINTA

Jonavos rajono savivaldybės administracijos
direktorius 2022 m. kovo 15
d. įsakymu Nr. 13B-307

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS MOKYTOJŲ PROFESIJOS PATRAUKLUMO DIDINIMO IR JAUNŲ PEDAGOGŲ PRITRAUKIMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Jonavos rajono savivaldybės mokytojų profesijos patrauklumo didinimo ir jaunų pedagogų pritraukimo programa (toliau – Programa) parengta siekiant įvertinti pedagogų poreikį ir pasiūlą lemiančius veiksnius bei priimti mokytojų pritraukimo į laisvas darbo vietas situacijai Jonavos rajono savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) gerinti reikalingus sprendimus.

2. Programa parengta atsižvelgiant į Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos nuostatas bei siekiant prisidėti prie idėjos Lietuvai „Mokytojas – prestižinė profesija iki 2025 metų“ įgyvendinimo Jonavos rajono savivaldybėje.

3. Situacija Lietuvoje ir Savivaldybėje analizuota panaudojant Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA), Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU), Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Nacionalinės švietimo agentūros apžvalgų – Valstybinės švietimo 2013-2022 m. strategijos įgyvendinimo pusiaukelė (2019), Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose – Švietimo valdymo informacinės sistemos, Statistikos departamento, Savivaldybės švietimo stebėsenos ir mokyklų pateiktus duomenis.

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ LIETUVOJE

4. Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje iškeltam tikslui – paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį – pasiekti reikalingi pedagoginiai resursai. Privalu pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų daugumą sudaro mąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai.

5. 2017 m. Europos Komisija nurodė, kad mokytojo profesijos patrauklumo mažėjimas ir personalo trūkumas kelia problemų daugelyje ES valstybių. Neskatinant jaunų ir gabių asmenų rinktis pedagogo profesijos ir darbo mokykloje, gali nebūti kam pakeisti į pensiją išeinančių mokytojų.

Pasak Lietuvos švietimo ekspertų, siekiant didesnio mokytojo profesijos patrauklumo, bandoma burti jaunesnių pedagogų bendruomenę, tačiau nelabai sėkmingai. Darbingiausių 30-49 metų mokytojų dalis mažėja (2013 m. – 49,1 proc., 2017 m. – 45,8 proc., 2019 m. – 39,5 proc., 2021 m. – 37,5 proc.). Vidutinis mokytojų amžius perkopė 50 metų (2013 m. buvo apie 48 metai) ir 2021 m. jie sudarė apie 57 proc. dirbančių mokyklose mokytojų.

Lietuvoje ypač mažai jaunų, iki 30 metų, mokytojų – mūsų šalyje jie sudaro tik 3 proc., kai Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) šalių vidurkis – 11 proc.

VDU mokslininkai 2020 m. vasario mėnesį atliko tyrimą, per kurį apklausė dalį pedagogų ir mokyklų vadovų iš 59 šalies savivaldybių. Pagal tyrimo duomenis, jauniausi pedagogai dirba tose mokyklose, kurios turi viešosios įstaigos arba uždarnosios akcinės bendrovės statusą – jos sudaro 73 proc. visų mokyklų, kuriose mokytojų amžiaus vidurkis yra 40 metų ar mažesnis.

6. Apklausa atskleidė, kad šalies mokyklose trūksta daugiau kaip 350 privalomų dalykų mokytojų ir 504 švietimo pagalbos specialistų. Pasak VDU mokslininkų, artimiausius penkerius

metus poreikis dar labiau didės. Prognozuojama, kad iki 2025 m. privalomų dalykų mokytojų paklausa išaugs iki 1800.

Ryškiausias pedagogų trūkumas nustatytas Šalčininkų, Skuodo, Neringos, Klaipėdos miesto ir rajono, Elektrėnų, Ignalinos, Šiaulių rajono savivaldybėse. Tačiau tyrėjai pažymi, jog didesnis ar mažesnis trūkumas išreikštas ir kitose šalies vietovėse.

VDU ekspertai prognozuoja, kad jei artimiausiu metu švietimo valdymo sistemoje neįvyks pokyčių, sektorius susidurs su sunkiai sprendžiamais iššūkiais.

7. STRATA 2021 m. atliktų prognozių scenarijai rodo, kad 2022-2023 mokslo metais truks daugiau nei 2 tūkst. įvairių specializacijų pedagogų, o iki 2025 metų – beveik 11 tūkst. Per artimiausią laikotarpį bus susiduriama su pedagogų trūkumu visose specializacijose, tačiau didžiausias santykinis suminis trūkumas per 4 metų prognozės laikotarpį, lyginant su 2020-2021 m. dirbusių pedagogų skaičiumi, numatomas gamtos mokslų (biologijos, chemijos, fizikos) ir matematikos mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų.

8. Pasak STRATA tyrėjų, pagrindiniai pedagogų paklausą lemiantys veiksniai – maža studijas baigiančių absolventų pasiūla, mokinių populiacijos pokyčiai, išėjimas į pensiją, išėjimas iš darbo dėl kitų priežasčių. Dalis pedagogų dėl nuotolinio darbo susidūrė su sunkumais dėl tokiam darbui reikalingų įgūdžių ir gebėjimų trūkumo, neturimų skaitmeninio darbo priemonių. Tai lėmė ir gali būti, kad lems ateityje dalies pedagogų (ypač vyresnio amžiaus) pasitraukimą. Prie didesnio pedagogų trūkumo galimai prisidės ir tokie švietimo politikos sprendimai kaip ikimokyklinio ugdymo visuotinumai, priešmokyklinio ugdymo lankstumas, įtraukiojo ugdymo plėtojimas.

9. Tyrėjai teigia, kad svarbu suprasti ir įvertinti, kokiais veiksmais poveikius, įtakojančius pedagogų pasitraukimą iš ugdymo įstaigų, galima būtų sumažinti, o kokiais pasinaudoti kaip susidariusia palankia situacija mokytojų pakeitimui. Viena iš galimų situacijų – jeigu ir toliau tęsis COVID 19 sukeltas ekonomikos nuosmukis, didelis nedarbas ir kitos darbo rinkos problemos, dėl pedagogo darbo vietos saugumo (didesnio nei privačiame sektoriuje) gali padidėti į mokyklas ateinančiųjų dirbti dalis.

Tyrimo dalyvių nuomone, pedagogų pasiūlos trūkumą gali sušvelninti pedagogų kvalifikacijos išplėtimas, sudarant galimybes įgyti kvalifikaciją kitoje ar giminiškoje ugdymo srityje.

10. STRATA siūlo svarstyti pritraukimo į mokyklas priemones:

10.1. susijusias su išankstinio susitarimo su absolventais dėstyti dalykus, kuriems trūksta pedagogų arba dirbti vietovėse, kur darbo vietos sunkiai užpildomos, sudarymu;

10.2. stiprinant pritrauktą į mokyklas absolventų ar jau dirbančių pedagogų išlaikymo priemones, kurios be profesinio tobulėjimo, darbo sąlygų gerinimo, gali apimti ir papildomas finansines paskatas (pvz., darbo užmokesčio priedą).

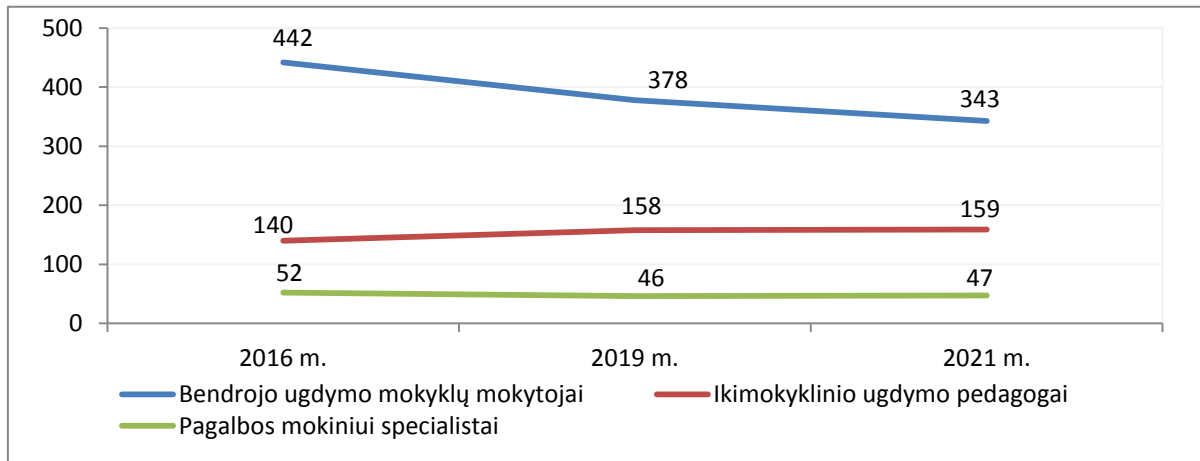
11. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO) rekomendavo Lietuvai apsispręsti dėl pedagogų rengimo finansavimo prioritetų. Jų nuomone, nacionaliniai ištekliai turėtų būti skiriami rengti tų dalykų mokytojus, kurių trūksta. Nepakanka tik skirti stipendijas pedagoginėms studijoms – reikia užtikrinti ir jų panaudojimo efektyvumą. Ir EBPO, ir Tarptautinio valiutos fondo ekspertai pabrėžia, kad būtina gerokai padidinti mokytojų atlyginimus, nes tai galėtų būti veiksminga priemonė, motyvuojanti jaunos ir gabius žmones rinktis mokytojo profesiją.

III SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ SAVIVALDYBĖJE

12. Aptartos mokytojų poreikio ir pasiūlos tendencijos šalies mastu yra aktualios ir Savivaldybės švietimo sistemai.

13. Savivaldybėje kintant mokinių skaičiui, kinta ir pedagogų skaičius (1 pav.). 2016-2021 m. bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių (pagrindinėje darbovietėje) mokytojų sumažėjo 22,4 proc. (1 pav.), padaugėjo ikimokyklinio ugdymo pedagogų beveik 12 proc. 2021 m. Savivaldybės ugdymo įstaigose pagalbą mokiniams teikė 47 specialistai (2016 m. – 52).

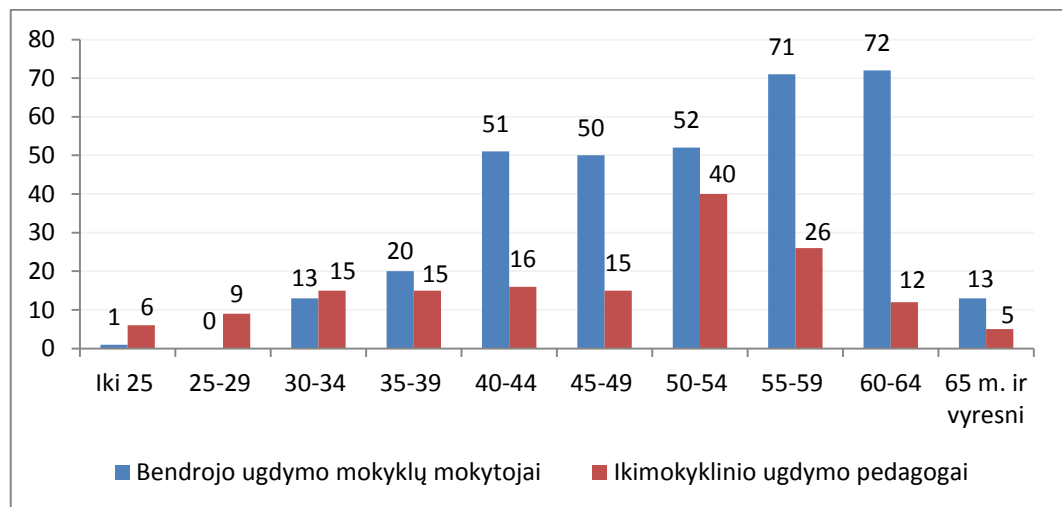
1 pav. Pedagogų skaičiaus kaita 2016-2021 m.

14. Nuo 2016 m. bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų amžiaus vidurkis virš 50 metų (2021 m. mokyklų vadovų – 56 m.), ikimokyklinio ugdymo auklėtojų vidutinis amžius 2016 m. – 52 m., 2021 m. – 44 m., mokyklų vadovų: 2016 m. – 60 m., 2021 m. – 49 m.

15. Mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (2 pav.) 2021 m. rodo, kad Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose jaunų mokytojų pritraukimo problema yra ypač aktuali: mokytojų iki 30 metų dalis – 0,3 proc. (2016 m. – 2,9 proc.), 30-39 metų amžiaus mokytojai sudaro 9,6 proc. (2016 m. – 19,7 proc.), 40-49 m. – 29,4 proc. (2016 m. – 26,7 proc.), o virš 50 metų – 60,6 proc. (2016 m. – 50,7 proc.). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų situacija pagal šį kriterijų yra kiek geresnė, bet daugiau kaip pusė (52,2 proc.) yra virš 50 metų amžiaus.

2 pav. Mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2021 m.

16. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose dirba ir pensinio amžiaus mokytojai: 2016 m. – 25, 2019 m. – 27, 2021 m. – 25. 65 metų ir vyresnių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų skaičius: 2016 m. – 3, 2019 m. – 5, 2021 m. – 5.

17. Mokyklų vadovai prognozuoja, kad 2022-2026 metams trūks šių specializacijų pedagogų: 20 pagalbos mokiniui specialistų (7 logopedų, 3 psichologų, 3 spec. pedagogų, 2 soc. pedagogų, 7 logopedų, 5 mokytojo padėjėjų), pradinio ugdymo (11), lietuvių kalbos ir literatūros (7), ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (6), užsienio kalbų (rusų k. – 4, anglų k. – 3, vokiečių k. – 1), matematikos (3), biologijos (3), dorinio ugdymo (etikos) (3), technologijų (3), dorinio ugdymo (tikybos) (2), chemijos (2), fizikos (1), geografijos (1), fizinio ugdymo (1) (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Prognozuojamas mokytojų trūkumas 2022 -2026 m.

Ugdymo sritys ir dalykai	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025m.	2026 m.	Iš viso 2022-2026 m.
Ikimokyklinis ugdymas	1	1	1	1	1	5
Priešmokyklinis ugdymas					1	1
Iš viso	1	1	1	1	2	6
Pradinis ugdymas	3		4	1	3	11
Dorinis ugdymas (tikyba)	2					2
Dorinis ugdymas (etika)			2		1	3
Lietuvių kalba	1			1	5	7
<i>Užsienio kalbos:</i>						0
anglų k.					3	3
rusų k.	1			3	1	5
vokiečių k.	1					1
Matematika					3	3
Informacinės technologijos	1				2	3
Biologija	2				1	3
Chemija		1		1		2
Fizika			1			1
Istorija					1	1
Geografija	2					2
Technologijos	2				1	3
Fizinis ugdymas					1	1
Dailė						0
Muzika						0
Iš viso	15	1	7	6	22	51
Švietimo pagalbos specialistai:						0
psichologas	3					3
spec. pedagogas	3			1		4
socialinis pedagogas	1	1				2
logopedas	2	1	1	1	2	7
mokytojo padėjėjas	1	1	1	1	1	5
Iš viso	10	3	2	3	3	21

18. Atsižvelgus į situacijos analizių Lietuvoje ir Savivaldybėje rezultatus, Programoje numatomos priemonės, kriterijai, vykdytojai, lėšų šaltiniai, padedantys pritraukti asmenis į mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų laisvas darbo vietas švietimo įstaigose.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

19. Programos tikslai:

19.1. didinant mokytojo profesijos patrauklumą, naudojant lojalumo skatinimo priemones, užtikrinti pedagogų poreikį Jonavos rajono švietimo įstaigose;

19.2. numatytų priemonių pagalba paskatinti asmenis užimti laisvą mokytojo ar švietimo pagalbos specialisto darbo vietą ir dirbti joje (materialinei paramai, įsikūrimo ar gyvenamojo ploto įsigijimo/nuomos bei kvalifikacijos tobulinimo išlaidoms kompensuoti).

20. Programos įgyvendinimo laikotarpis – 2022–2024 metai. Programos veikloms įgyvendinti 2022 m. skiriama 6500 Eur (šeši tūkstančiai penki šimtai eurų), 2023 ir 2024 m. – po 11 tūkst. Eurų iš Savivaldybės biudžeto lėšų.

Programos įgyvendinimo priemonių plane numatytos šios priemonės ir veiklos:

20.1. mokytojų pritraukimo į švietimo įstaigas įgyvendinimas;

20.2. mokyklų emociškai saugios, draugiškos aplinkos gerinimas;

20.3. mokytojų kvalifikacijos, profesinių kompetencijų ir profesinio augimo tobulinimas;

20.4. mokytojų skatinimas už kryptingą pedagoginę veiklą ir rezultatus.

21. Du kartus per metus bus vykdoma mokyklų direktorių apklausa dėl mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų poreikio. 2 lentelėje pateikiamas mokytojų profesijos patrauklumo didinimo ir jaunų pedagogų pritraukimo programos įgyvendinimo priemonių planas:

2 lentelė. Mokytojų profesijos patrauklumo didinimo ir jaunų pedagogų pritraukimo programos įgyvendinimo priemonių planas

Eil. Nr.	Priemonės, veiklos	Vykdotojai, socialiniai partneriai	Lėšų poreikis (Eur)			Pastabos
			2022 m.	2023 m.	2024 m.	
21.1.	Mokytojų pritraukimo į švietimo įstaigas įgyvendinimas	Savivaldybės administracija, Švietimo pagalbos tarnyba, mokyklų vadovai	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	
	21.1.1. Skatinti mokyklas teikti paraiškas programai „Renkuosi mokyti“.					
	21.1.2. Orientuoti Karjeros specialistų veiklą į pedagogų profesijos populiarinimą.		Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	
	21.1.3. Dalinai kompensuoti įsikūrimo ir persikėlimo išlaidas (1000 Eur įsikūrimo išmoka reikalingiausių profesijų pedagogams).		2000€	3000€	3000€	1 priedas
	21.1.4. Teikti individualią praktinę pagalbą naujai pradėjusiam dirbti mokytojui (mentorai).		Mokymui skirtos lėšos	Mokymui skirtos lėšos	Mokymui skirtos lėšos	
21.2.	Mokyklų emociškai saugios, draugiškos aplinkos gerinimas	Mokyklų vadovai, švietimo pagalbos tarnyba	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	
	21.2.1. Inicijuoti ir vykdyti emocinės aplinkos mokyklose tyrimus ir analizę.					
	21.2.2. Organizuoti		Mokymui	Mokymui	Mokymui	

	tęstinius praktinius mokymus už socialinio emocinio ugdymo plėtojimą mokyklose atsakingiems asmenims.		skirtos lėšos	skirtos lėšos	skirtos lėšos	
	21.2.3. Plėtoti socialinių tinklų paskyras, skelbiant ir inicijuojant švietimo bendruomenės diskusijas ir apklausas.		Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	Žmogiškieji ištekliai	
21.3.	Mokytojų kvalifikacijos, profesinių kompetencijų ir profesinio augimo tobulinimas 21.4.1. Mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijos tobulinimas.	Savivaldybės administracija, mokyklų vadovai	Mokymui skirtos lėšos	Mokymui skirtos lėšos	Mokymui skirtos lėšos	
	21.4.2. Dalinis tarptautinių kvalifikacijos tobulinimo renginių išlaidų kompensavimas (iki 50 proc. kompensuojami reikalingi mokymai mokyklai: Mokytojams ir pagalbos specialistams).		500€	1000€	1000€	4 priedas
	21.4.3. Dalinis persikvalifikuojančių mokytojų studijų finansavimas (reikalingų Jonavos rajonui profesijų, ne daugiau kaip 50 proc. studijų kainos).		2000€	2000€	2000€	2 priedas
	21.4.4. Mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijų pagal skaitmeninio raštingumo programas tobulinimas.		Mokymo lėšos skaitmeninio ugdymo plėtrai	Mokymo lėšos skaitmeninio ugdymo plėtrai	Mokymo lėšos skaitmeninio ugdymo plėtrai	
21.5.	Mokytojų skatinimas už kryptingą pedagoginę veiklą ir rezultatus	Savivaldybės administracija, mokyklų vadovai				
	21.5.1. Organizuoti Tarptautinės mokytojų dienos šventinį renginį.		3000€ (iš savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	3000€ (iš savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	3000€ (iš savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	
	21.5.2. Suteikti Metų mokytojo vardą ir skirti piniginę premiją.		1500€	1500€	1500€	3 priedas
	21.5.3. Skatinti mokytojus, kurie ugdė auklėtinius, teikiamus „Triumfo arkos“		500 €	500€	500€	

	apdovanojimams.					
	21.5.4. Skatinti mokytojus, kurių mokiniai valstybinių brandos egzaminų gavo po 100 balų.		1500€ (iš Savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	1500 €(iš savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	1500€(iš savivaldybės biudžeto asignavimų, skirtų renginiams, konkursams)	

V SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

22. Programai įgyvendinti naudojamos Savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos ugdymo reikmėms tenkinti.

23. Programos lėšos švietimo įstaigoms pervedamos Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

24. Jonavos rajono savivaldybės taryba, kiekvienais metais tvirtindama Savivaldybės biudžetą, numatys lėšas programos įgyvendinimui. Programoje numatytos priemonės ir veiklos bus įgyvendinamos tik gavus finansavimą.

25. Numatomas laukiamas rezultatas – veiksmingos priemonės motyvuojant jaunus ir gabius žmones ateiti dirbti į Savivaldybės švietimo įstaigas. Numatoma, kad, įgyvendinus programą, į švietimo įstaigas ateis bent 10 proc. daugiau jaunų mokytojų, kurių labai reikia užtikrinant nuoseklų švietimo įstaigų darbą.

26. Programos priemonių įgyvendinimo stebėseną vykdoma kasmet.

27. Tam pačiam asmeniui finansavimas skiriamas tik vieną kartą ir tik vienai iš 2 lentelėje nurodytų priemonių.

28. Darbdaviui šalių sutarimu su darbuotoju nutraukus darbo sutartį ir pagal Aprašą asmeniui, gavusiam finansavimą ir šalių sutarimu nutraukusiam darbo sutartį, pagal šią programą skirtos biudžeto lėšos laikomos panaudotomis ne pagal paskirtį ir, raštu informavus finansavimą gavusį asmenį, gautos lėšos turi būti gražintos.

29. Tai, kas nereglamentuota Apraše, sprendžiama teisės aktų nustatyta tvarka.

30. Atsižvelgiant į stebėsenos ir priežiūros rezultatus, esant poreikiui ir galimybėms, programa gali būti koreguojama.